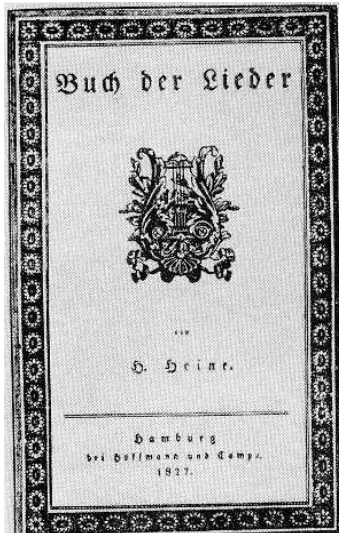

Les 2

Dichterliebe

De Duitse Herdershond stamt uit de 19e eeuw. In Duitsland werd en wordt hij nog veel gebruikt om schapen te hoeden. Maar de Duitse herdershond heeft meer eigenschappen. Zo is hij ook goed inzetbaar als blindengeleidehond, waak-, verdedigingsrampen- en speurhond. De Duitse Herdershond heeft een taak nodig in het gezin. Het is een hond die iets wil doen. Hij houdt ervan om dingen te leren. (www.hondenland.nl)

De Afghaanse Windhond stamt uit de 17e eeuw. Hij is een kruising van ingevoerde windhonden en inheemse berghonden. Perfect luisteren zal de Afghaanse Windhond niet doen. Houd hiermee rekening als u hem wilt kopen. De Afghaanse Windhond is geen hond voor een beginner, enige ervaring is wel vereist. Houdt u van lange wandelingen, dan is de Afghaanse Windhond misschien wel wat voor u. Het is absoluut geen hond voor drie keer daags een blokje om. (www.hondenland.nl)

Heinrich Heine schreef in 1822 de gedichtenbundel 'Buch der Lieder'. Zoals de naam al aangeeft zag Heine zijn gedichten zelf als liederen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Robert Schumann in 1840 een aantal gedichten uitkoos om op muziek te zetten. Hij was een groot bewonderaar van Heine en bovendien had hij al eerder gewerkt met teksten van Heine.

Voor zijn 'Dichterliebe' koos Schumann 16 opeenvolgende gedichten uit het Lyrische Intermezzo. Gezamenlijk vormen zij een liederencyclus met als thema een onbereikbare liefde.

De ik-persoon is in het voorjaar heel erg verliefd geworden en zingt in het begin vol liefde over haar: ze is zo mooi en lief! Door zijn liefde voor haar kan hij alles aan. Dan ontdekt hij dat de liefde niet wederzijds is en neemt verdriet de plaats van de liefde in. Vol liefdesverdriet blijft hij over haar dromen en treuren. Op een gegeven moment kan hij zijn verdriet niet meer aan en krijgt hij zelfmoordneigingen. Hoe het afloopt zullen jullie in de voorstelling zien.

(Als je de hele tekst wilt lezen, kun je deze aan je docent vragen. Deze heeft zowel de originele Duitse tekst als de vertaling van Jan Rot)

Vragen en opdrachten

12) Stel dat je zelf een componist bent: welke gedichten of teksten zou jij op muziek willen zetten?

Dichterliefde, hondenleven

De voorstelling die Stichting Mooi Weer in samenwerking met Theater Vandenbulck gemaakt heeft heet 'Dichterliefde, hondenleven'. De Dichterliebe van Schumann en Heine is het hoofdonderwerp van de voorstelling. De hoofdpersoon (ik-figuur) is hier echter geen mens, maar een hond. Deze herdershond heeft alles wat hij maar kan wensen: genoeg te eten en drinken, een lief baasje, een warme mand enzovoort. Het enige wat hij niet heeft is een vrouw. Hij heeft een mooi teefje gezien en is daar helemaal verliefd op geworden. Deze hond (met de toepasselijke naam Heine), zingt het verhaal van de Dichterliebe.

Daarnaast is er in de voorstelling een tweede hond, een Afghaan luisterend naar de naam Dido. Deze hond heeft een echt hondenleven: hij is arm, heeft honger en dorst en moet hard werken om in leven te blijven. Hij heeft wel veel van de wereld meegemaakt, is zo'n beetje overal geweest en... hij heeft in elk stadje een ander schatje! Dido en Heine zijn eigenlijk precies elkaars tegenpolen en als ze elkaar tegenkomen hebben ze elkaar ook veel te vertellen en vragen.

Vragen en opdrachten

13) Noem minstens 5 verschillen tussen beide hondenfiguren uit de voorstelling.

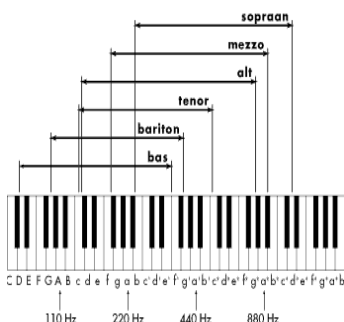

Straatmadeliefjes

Als je me kust krijg je die bloemen allemaal
 Kom ik aan je raam en zing ik als een nachtegaal
 Over de roos, de lillie, de duif en de zon
 Waar het allemaal eens mee begon
 Over die ene kleine fijne reine teef
 En die andere waar ik ook voor leef
 Want ik ga voor alle hartendiefjes
 Ja ik kom... voor de straatmadeliefjes!

Een zanger is eigenlijk een topsporter: voor het optreden moeten ze een warming up doen (inzingen) om hun stembanden op te rekken. Bovendien kost het zingen van een voorstelling zoveel energie, dat de conditie van een zanger gelijk is aan die van een topsporter.

Reacties

Dido luistert naar de liederen die Heine zingt over zijn verliefdheid. Soms vindt Dido de liederen maar moeilijk en overdreven en vertelt hij gewoon over zijn eigen leven. Soms raakt hij toch wel ontroerd en reageert hij op Heine.

De woorden van Heine doen hem denken aan eigen ervaringen. Zo doet het lied 'Die Rose, die Lilie, die Taube, die Sonne' hem denken aan een marktkoopman die bloemen verkoopt en reageert hij op het lied 'Im Rhein, im heiligen Strome' spontaan met een polonaise op 'Reisje langs de Rijn'.

Een andere keer maakt Dido een bijna letterlijke vertaling van een lied dat Heine aan het zingen is.

Vragen en opdrachten

14) Noem minstens 5 liedjes die in je opkomen naar aanleiding van het volgende gedicht uit Dichterliebe:

Ein Jüngling liebt ein Mädchen
 Die hat einen anderen erwählt
 Der andere liebt eine andre
 Und hat sich mit dieser vermählt

Das Mädchen nimmt aus Ärger
 Den ersten besten Mann
 Der ihr in den Weg gelaufen
 Der Jüngling ist übel dran

Es ist eine alte Geschichte
 Doch bleibt sie immer neu
 Und wem sie just passiert
 Dem bricht das Herz entzwei

Klassieke zang

Het grootste gedeelte van de voorstelling bestaat uit de klassieke liederen van Schumann. Het zingen van liederen was voor de Romantiek nog niet gebruikelijk. Er werd wel gezongen in opera's, maar zingen voor een klein publiek (bijvoorbeeld thuis of in een kleine zaal) was zeer ongebruikelijk. In de Romantiek ontstond echter het idee dat zang een grote literaire en emotionele toevoeging kon zijn aan instrumentale muziek, juist bij een klein publiek. Met name Franz Schubert heeft vele liederen gecomponeerd en het genre populair gemaakt.

Om klassieke muziek te kunnen zingen heb je een speciale opleiding nodig. Tijdens deze opleiding (meestal op het conservatorium) leer je onder andere op een bepaalde manier adem te halen, goed te articuleren en veel volume te produceren. Klassieke zangstemmen zijn verdeeld in groepen met een bepaalde toonhoogte. Bij vrouwen zijn alt en de laagste stemmen, het bereik van de mezzosopranen ligt iets hoger en de hoogste vrouwenstemmen heten sopraan. De laagste mannenstem wordt een bas genoemd, daarboven zingt een bariton en de tenor heeft het hoogste bereik.

Jazz (Dave Murray)

Reggae (Shaggy)

Rock (The Rolling Stones)

Pop (Shakira)

15) Wie kan er hoger zingen: de hoogste mannenstem of de laagste vrouwenstem (zie ook het schema op de vorige pagina)?

Vragen en opdrachten

Andere muziekgenres

Tegenover de liederen van Schumann staan de liederen van Dido. Deze liederen komen uit allerlei soorten muziekgenres. De hond Dido heeft veel gereisd en de invloed van verschillende landen laat hij terugkomen in zijn liederen. Zo zul je onder andere Afrikaanse dansmuziek, een Oosters lied en rock horen.

Vragen en opdrachten

**16) Noem minstens 8 verschillende muziekgenres.
17) Hieronder staan vijf beschrijvingen van muziekgenres uit Het Cultureel Woordenboek' uit 1998. Welke genres worden bedoeld?**

1. Een soort muziek die in Amerika ontstond in het begin van de 20^e eeuw uit de muziektraditie van de zwarte bevolking. Het werd spoedig ook muziek om op te dansen. Een tijd lang werd alle ... geïmproviseerd en overgeleverd zonder dat er iets opgeschreven was. Tegenwoordig wordt er door individuele leden van een orkest nog geïmproviseerd in solo's.

2. Blanke folkloristische dansmuziek uit het zuiden van de VS, van oorsprong gekenmerkt door steelgitaar, viool ('fiddle'), banjo en knauwende zang. De beroemdste artiest was Hank Williams.

3. Op snelle ska geïnspireerde muziek van het eiland Jamaica, met de nadruk op drums, staccato slaggitaraar, een overheersende baslijn en sociaal-politiek geëngageerde teksten.

4. Vreugdevolle, krachtige muziek bij evangelisatiebijeenkomsten van het zwarte bevolkingsdeel in de VS. Dit genre heeft invloed gehad op een groot aantal rockzangers.

5. Elektronische, met computers en synthesizers gemaakte dansmuziek die midden jaren tachtig vanuit Chicago de (blanke) jeugdcultuur veroverde. De belangrijkste stijlen zijn techno (minimalistisch en mechanisch), gabber (keihard en razendsnel), mellow (rustig en harmonieus) en smurfen (voor kinderen, met een hoog tempo en vervormde stemmetjes).